

Asia: VN/11560/2023

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunto ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 muuttamisesta

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen (123/2015) liitteen 1 muuttamisesta, jossa säädetään poikkeuksista kiellosta käyttää eräitä vaarallisia aineita ajoneuvojen materiaaleissa ja osissa. Ympäristöministeriö ehdottaa liitettä 1 muutettavaksi vastaamaan komission delegoiduilla direktiivillä (EU) 2023/544 muutettua romuajoneuvoista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2000/53/EY. Muutokset koskevat lyijyn käyttöä koskevia poikkeuksia työstettäväksi tarkoitetuissa alumiiniseoksissa, kupariseoksissa ja tietyissä akuissa. Asetus on tarkoitus saattaa voimaan viimeistään 1.6.2023.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) antaa asiassa seuraavan lausunnon.

ELY-keskuksen lausunto

ELY-keskus on tutustunut ehdotukseen ja haluaa lausua huolensa lyijyakkujen saatavuudesta. Ehdotuksessa on mainittu materiaalit ja osat, joihin ei sovelleta 4 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa. Kohdan B. ”Lyijy ja lyijy-yhdisteet osissa” alakohdassa 5b.2 on kirjaus, että poikkeus lyijyn käytön rajoituksista sellaisten akkusovellusten akuissa, jotka eivät sisälly 5a. ja 5b.1 kohtaan päättyy ennen 1 päivää tammikuuta 2024 tyyppihyväksytyissä ajoneuvoissa ja niiden varaosissa. Tällaisia akkusovelluksia ovat esimerkiksi sähköautojen käyttö- ja hätäjärjestelmissä ajoneuvoakun lisäksi käytettävät akut ja vara-akut. Perusteluissa mainitaan, että arvioinnin mukaan mainituissa sovelluksissa käytettävälle lyijylle on kehitetty korvaavia aineita.

ELY-keskus pitää huolestuttavana, että muutoksen myötä lyijyn käytön rajoittamisen poikkeus päättyisi kohdassa 5b.2 tarkoitettujen akkujen osalta jo vuonna 2024 ja uudelleen tarkastelua poikkeuksen osalta ei enää tehdä. Suomen olosuhteissa on todennäköistä, että lyijyakkujen tarve on edelleen suuri niiden toimintavarmuuden vuoksi, varsinkin käynnistys-, valaistus- ja sytytysakkuina, mutta myös erilaisina käyttö- ja varavirtalähteinä. Lyijyakkujen tarpeeseen Suomessa vaikuttavat erityisesti talvisin kylmän sään vaikutus akkujen toimintavarmuuteen, mutta myös yleinen akkujen kysynnän kasvu, sekä kysynnän kasvaessa pula akkumateriaaleista.

ELY-keskus näkee myös riskinä, että poikkeuksien määräajat päättyvät ennen kuin uusia muiden akkukemioiden akkuja on hyvin saatavilla kuluttajille sekä nämä akut olisivat riittävän toimintavarmoja ja saatavilla kuluttajille kohtuulliseen hintaan. Lisäksi haasteita voi tulla siitä, että Suomen autokanta on Euroopan vanhimmasta päästä eikä tulevaisuudessa saatavilla olevat akut välttämättä sovellu vanhempiin automalleihin, erityisesti mikäli lyijyn käyttö ajoneuvojen akuissa kiellettäisiin kokonaan. ELY-keskus haluaa tuoda esille lisäksi, että lyijyakkujen kierrätystehokkuus on ollut 82 % vuonna 2021 ja lyijystä on saatu talteen kaiken kaikkiaan 93 % Suomessa.

ELY-keskus esittää, että 5b.2 kohdan poikkeusta tarkasteltaisiin vielä uudelleen vuonna 2024, jos tämä on komission delegoidun direktiivin (EU) 2023/544 puitteissa mahdollista edellä mainittujen kansallisten perusteiden vuoksi.

ELY-keskuksella ei ole muuta huomautettavaa asetusmuutosta koskien.

Sivula Mervi
Pirkanmaan ELY - Asia on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueella.